

Notat om asylansøgere adgang til at indgå ægteskab i Danmark

Asylansøgere og andre personer uden lovligt ophold i Danmark kan som udgangspunkt ikke blive gift i Danmark. Dette gælder også asylansøgere med processuelt ophold, hvor asylansøgningen fortsat er under behandling. I særlige tilfælde kan der dog opnås dispensation fra kravet om lovligt ophold ved indgåelse af ægteskab. Dispensationskravene og ansøgnings- og klageproceduren gennemgås i det følgende.

Lovgivning

Efter ægteskabslovens § 11 a, stk. 1, er det en betingelse for at indgå ægteskab i Danmark, at begge parter har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet efter udlændingelovens §§ 1-3 a, 4 b eller 6 eller i medfør af en opholdstilladelse efter §§ 7-9 f, 9 i-9 n, 9 p eller 9 q.

Personer uden lovligt ophold eller med processuelt ophold i Danmark eller andre europæiske lande opfylder ikke kravet om lovligt ophold i relation til ægteskabsloven. Hvis ganske særlige grunde taler for, kan parret få en prøvelsesattest udstedt af Familieretshuset¹, så parret kan indgå ægteskab, selvom kravet om lovligt ophold ikke er opfyldt, jf. ægteskabslovens § 11 a, stk. 2, jf. § 13, stk. 3.

For at få udstedt en prøvelsesattest af Familieretshuset, som gør det muligt for parret at indgå ægteskab, skal de øvrige ægteskabsbetingelser også være opfyldt. Betingelserne indebærer bl.a., at begge parter skal være 18 år², at begge parter er ugifte, og at parterne ikke er i nær familie³.

Efter ægteskabslovens § 8 a kan Familieretshuset afvise at udstede en prøvelsesattest, hvis der er bestemte grunde til at antage, at der er tale om et proformaægteskab med det afgørende formål at opnå opholdstilladelse. Ved afgørelsen heraf, skal Familieretshuset tage hensyn til samtlige forhold i sagen, f.eks. parternes manglende samliv på fælles bopæl, parternes manglende evne til at kommunikere på samme sprog, en stor aldersforskel mellem parterne samt parternes manglende eller begrænsede personlige kendskab til hinanden.

Hvis Familieretshuset finder, at der bør dispenseres fra kravet om lovligt ophold, og parret opfylder de øvrige betingelser i ægteskabsloven, udsteder Familieretshuset en prøvelsesattest, som sendes til den myndighed, som skal foretage vielsen. Hvis den ene part har lovligt ophold, vil vielsen typisk blive foretaget i den pågældendes bopælskommune.

Hvis Familieretshuset udsteder en prøvelsesattest, vil denne have en gyldighed på fire måneder fra udstedelsesdatoen, og parret skal indgå ægteskab inden attesten udløber.

Dispensation fra kravet om lovligt ophold

Efter forarbejderne til bestemmelsen i ægteskabslovens § 11 a, stk. 2, og praksis siden bestemmelsens ikrafttræden den 1. juli 2002, bør Familieretshuset dispensere fra betingelsen om lovligt ophold i nedenstående situationer. Opregningen af dispensationsmulighederne i forarbejderne til loven er ikke

¹ Fra den 1. april 2019 skal prøvelsen af ægteskabsbetingelserne foretages af Familieretshuset, hvis ikke begge parter opfylder kravet om lovligt ophold. Hvis begge parter har lovligt ophold i Danmark, skal ægteskabsbetingelserne prøves af kommunen, hvor en af parterne bor eller opholder sig.

² Der kan ikke dispenseres fra dette krav.

³ Ægteskab må ikke indgås mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linje eller mellem søskende. Der kan ikke dispenseres fra dette krav.

Februar 2023

udtømmende, og der kan være andre ganske særlige omstændigheder, der efter et konkret skøn må sidestilles med de nedenfor nævnte dispensationsmuligheder.

Længden af opholdet i Danmark og tilknytning til den anden person

Efter praksis har en person, der har opholdt sig i Danmark i mindst tre år, opfyldt kravet om længerevarende ophold. Opholdets længde regnes fra registrering ved de danske myndigheder.

Det er yderligere en betingelse, at asylansøgeren har opnået en påviselig tilknytning til den, som ægteskabet ønskes indgået med.

Efter praksis opfylder par, der har kendt hinanden i mindst 1-1½ år betingelsen om at have opnået en påviselig tilknytning til den anden person. Der kan ikke stilles krav om, at parterne skal have været kærestere i hele perioden, ligesom der grundet reglerne for asylansøgeres indkvarteringsforhold ikke kan stilles krav om, at parret har boet sammen.

Parternes alder kan have betydning ved den skønsmæssige vurdering af parternes tilknytning til hinanden. Hvis parterne f.eks. har mødt hinanden, hvor den ene eller begge parter var meget unge, kan dette medføre, at der stilles større krav til længden af parternes kendskab til hinanden. Hvis der er tvivl om parternes tilknytning til hinanden, skal Familieretshuset foretage en nærmere undersøgelse af sagen.

Parret har eller venter barn sammen

Hvis parterne har eller venter et barn sammen, skal der som udgangspunkt dispenseres fra kravet om lovligt ophold, også selvom udlændingen ikke har haft langvarigt ophold i Danmark, eller parterne ikke har kendt hinanden i lang tid.

Venter parret barn sammen, skal Familieretshuset henvise parret til at indgive en omsorgs- og ansvarserklæring, så faderskabet kan fastslås inden fødslen.

Er barnet født inden ankomsten til Danmark, og er der tvivl om, hvem der er forældre til barnet, kan Familieretshuset bede parterne om at fremlægge dokumentation for forældreskabet fra deres hjemland eller fra det land, hvor barnet er født. Familieretshuset kan normalt ikke kræve fremlæggelse af dokumenter fra det land, som en flygtning eller asylansøger er flygtet fra, jf. punkt. 2.5.1.2. i vejledning nr. 10410 fra 2022 om behandling af ægteskabssager. I disse sager kan Familieretshuset i stedet med parternes samtykke indhente en kopi af den udenlandske parts sag hos udlændingemyndighederne.

Alvorlig sygdom eller handicap

Hvis det f.eks. på grund af alvorlig sygdom eller handicap vil være urimeligt ikke at tillade parterne at gifte sig, bør der meddeles dispensation, selvom den udenlandske part ikke har opholdt sig i Danmark i lang tid. Det er uden betydning, hvilken af parterne der er alvorligt syg eller har et alvorligt handicap. Der skal forelægges lægelig dokumentation for sygdom eller handicap. Praksis på området er meget begrænset, men det antages, at der skal være tale om meget alvorlig fysisk eller psykisk sygdom.

Forudgående tilknytning til hinanden

I situationer, hvor asylansøgere og andre inden indrejsen i Danmark havde en påviselig tilknytning til hinanden, bør den samlede varighed af parternes forhold – også omfattende tiden før indrejsen – tillægges vægt ved en afgørelse om dispensation fra betingelsen om lovligt ophold.

Februar 2023

I tilfælde, hvor parterne har en påviselig tilknytning til hinanden, der rækker tilbage til tiden før ankomsten til Danmark, kan der således gives dispensation, selvom udlændingen ikke har haft langvarigt ophold i Danmark.

Denne dispensationsmulighed omfatter bl.a. situationer, hvor parterne inden ankomsten til Danmark havde indgået ægteskab med hinanden, men enten ikke kan bevise dette, eller hvor ægteskabet ikke er gyldigt efter dansk ret, f.eks. fordi begge parter ikke var til stede under vielsen.

Ansøgningsprocedure

En ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne skal som udgangspunkt indgives til Familieretshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som findes på Familieretshusets hjemmeside. Hvis en ansøgning ikke er indgivet digitalt, kan den afvises, medmindre parret er undtaget fra at skulle anvende den digitale løsning, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 3 eller 4.

Hvis parret/partsrepræsentanten mener, at parret bør undtages fra kravet om at anvende den digitale løsning, f.eks. på grund af parrets manglende digitale kompetencer eller særlige sprogvanskeligheder, kan parret/partsrepræsentanten anmode Familieretshuset om undtagelse fra kravet om at anvende den digitale løsning. Anmodningen sendes til Familieretshusets e-mail post@familieretshuset.dk med 'Internationale ægteskaber' i emnefeltet. I praksis forventes de fleste par at blive henvist til at anvende den digitale løsning, uanset eventuelle sprogvanskeligheder mv.

Anvendelse af den digitale løsning samt nødvendige oplysninger og dokumenter

For at indgive en ansøgning om prøvelsesattest kan parret/partsrepræsentanten finde den elektroniske formular på Familieretshusets hjemmeside, som kan tilgås ved hjælp af MitID/NemID.

Parret/partsrepræsentanten skal udfylde de felter, samt vedlægge den dokumentation, som er påkrævet. I det følgende gennemgås de felter, som asylansøgere kan have spørgsmål til.

- Dokumentation for betaling af gebyr

Pr. 1. januar 2019 skal parret betale et gebyr på 1.650 kroner til Familieretshuset. Dette krav gælder også for flygtninge og asylansøgere. Familieretshuset behandler ikke ansøgningen, før gebyret er betalt. Uanset sagens udfald kan gebyret ikke tilbagebetales til parterne. Det er ikke muligt at dispensere fra gebyrkravet.

Anvender partnerne den digitale løsning, kan gebyret betales i forlængelse af, at partnerne udfylder det digitale ansøgningsskema. Parret skal i forbindelse med ansøgningen om prøvelsesattest vedlægge dokumentation for, at gebyret er betalt.

- E-mailadresse og telefonnummer

Det er ikke muligt at anvende den digitale løsning, medmindre begge parter har en e-mailadresse og et telefonnummer. Hvis parret har en partsrepræsentant, vil parret ikke blive kontaktet af Familieretshuset, men begge parter skal alligevel oplyse en e-mailadresse og et telefonnummer. Dette gælder som udgangspunkt også, selvom den ene part er analfabet eller mangler digitale kompetencer.

Februar 2023

- Dokumentation for lovligt ophold

Hvis den ene eller begge parter ikke har lovligt ophold i Danmark, kan felterne angående visum ikke udfyldes korrekt. I disse felter kan i stedet angives datoen for udstedelse af asylansøger ID-kortet⁴, eller alternativt asylansøgerens indrejsedato.

For de ansøgere, som ikke har lovligt ophold i Danmark, uploades et dokument med argumentation for, hvorfor Familieretshuset bør dispensere fra kravet om lovligt ophold. I den forbindelse uploades også eventuel dokumentation på, at parret er omfattet af ovennævnte dispensationsgrunde, f.eks. vandrejournale og omsorgs- og ansvarserklæring. Parrets tilknytning til hinanden bør ligeledes dokumenteres af hensyn til Familieretshusets vurdering af, om der er bestemte grunde til at antage, at der er tale om et proformaægteskab.

- Oplysninger om rejselegitimation

Såfremt den ene eller begge parter hverken har et pas eller nationalt ID-kort, kan vedkommendes identitet dokumenteres med en kopi af begge sider af vedkommendes legitimationskort udstedt af udlændingemyndighederne (asylansøger ID-kortet).

Hvis den ene part har et pas, skal vedkommende vedlægge en kopi af alle siderne af passet, inkl. for- og bagside.

- Dokumentation for, at begge parter er ugifte

Begge parter skal som udgangspunkt vedlægge dokumentation på, at de er ugifte (civilstandsattest).

Hvis den ene part ikke tidligere har været gift, men ikke kan skaffe en civilstandsattest fra sit hjemland, kan vedkommende i feltet "Begrund hvorfor du ikke kan vedlægge dokumentation" skrive, at vedkommende er flygtning eller asylansøger og ikke kan kontakte myndighederne i sit hjemland.

Hvis den ene part tidligere har været gift, skal vedkommende vedlægge dokumentation for, at ægteskabet er afsluttet ved skilsmisse, omstødelse eller på grund af dødsfald. Da asylansøgere og flygtninge ikke kan henvises til at kontakte myndighederne i deres hjemland, kan den pågældende i stedet vedlægge et dokument, hvoraf det fremgår, hvorfor vedkommende ikke kan skaffe dokumentation for, at det tidligere indgåede ægteskab er afsluttet.⁵

- 11 b-erklæring

Hvis den ene part har lovligt ophold i Danmark, og den anden part er asylansøger, skal parterne i langt de fleste tilfælde underskrive og uploade 11 b-erklæringen.⁶ Herved tilkendegiver parterne, at de har kendskab til udlændingelovens regler om ægtefællesammenføring.

- Underskreven opsummeringsside

⁴ Datoen står på ID kortet som 'modtagedato'.

⁵ Familieretshuset kan dog kræve dokumentation, hvis parten er flygtning, og flere gange har rejst til det land, hvorfra den pågældende er flygtet, efter at have opnået flygtningestatus i Danmark. Familieretshuset kan ligeledes kræve dokumentation, hvis parten selv har anlagt en skilsmissesag i sit hjemland efter at have fået flygtningestatus i Danmark, eller aktivt har deltaget i en sådan sag, jf. punkt 2.5.2.3.1 i vejledning nr. 10410 fra 2022 om behandling af ægteskabsager.

⁶ Der er enkelte undtagelser, hvor parret ikke behøver at underskrive 11 b-erklæringen. Disse undtagelser fremgår af erklæringen.

Februar 2023

Uanset om parret har en partsrepræsentant, skal parret udskrive, underskrive og uploade opsummeringssiden, som kommer frem, når alle felter i ansøgningsformularen er udfyldt. Ansøgningen skal altid underskrives i hånden.

Klageprocedure

Familieretshusets afslag på at udstede en prøvelsesattest, f.eks. fordi Familieretshuset ikke vil dispensere fra kravet om lovligt ophold, kan indbringes for Familieretten. Hvis parret ønsker at klage over Familieretshusets afgørelse, sendes klagen til Familieretshusets e-mail post@familieretshuset.dk. Familieretshuset vil derefter vurdere, om sagen skal genoptages. Hvis ikke sagen genoptages, sender Familieretshuset klagen til Familieretten og parret får besked herom.